

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Salutatione Principum. Capvt XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

desiderat remunerandi vicem, nec nostra suggerit restituendi facultatem. Priuatorum ista copia est, inter se esse munificos: tua beneficia, vt maiestate præcellunt, ira mutuum non repossunt. Cicero ad Quirites, luenti, & ambizioso exordij tractu vitur.

Quod precatus à Ioue optimo maximo, cæterisque Dijs immortalibus sum, Quirites, eo tempore, cum me, fortunæque meas, pro vestra incolumitate, orio, concordiaque deuoui, &c. Ad summum propositio est quædã beneficij, & gratiarum agendarum delibatio.

Exaggeratio beneficij.

Vterque beneficium cumulatè exaggerat à prædictis circumstantijs, tum præcipuè M. Tullius, magna sermonis maiestate, in eo, quod sibi collatum est beneficio, omnia bonorum genera contineri ostendit, vt liberos, fortunas, amicitias, consuetudines, vicinitates, clientelas, ludos, dies festos, honorem, dignitatem, locum, ordinem, &c.

Persona largitoris.

Gratiani laus.

Aufonius. Aguntur enim gratiæ, non propter maiestatis ambitum, nec sine Argumentis, Imperatori fortissimo; Testis est vno pacatus anno, & Danubij limites, & Rheni. Liberalissimo. Ostentat hoc diues exercitus Indulgentissimo. Docet securitas erroris humani. Consulissimo. Probat hoc tali Principe oriens ordinatus, &c.

Cui concessum.

Eo amplius beneficium est, quo ad plures attingit, nec omisit illud M. Tullius in Marcello. Est verè fortunatus ille, cuius ex salute non minor penè ad omnes, quàm ad illum ventura sit læticia, peruenerit. Quod ei quidem merito, atque optimo iure contingit. Quis enim est illo, aut nobilitate, aut probitate, aut optimarum artium studio, aut innocentia, aut vilo genere laudis præstantior?

Quo titulo.

Hoc præclare tractat Aufonius ad Gratianum. Subijciat aliquis: ista quidem adeptus es, sed effare, quo merito? *Quid me honoras sciscitator? Rationem facti tatis nemo reddit.* Deus, & qui Deo proximus, tacito munera dispertit arbitrio: & beneficiorum suorum indignatus, per homines stare iudicium, mauult de subditis dedisse miraculum.

Quo, inquis merito? ego nullum scio, nisi

quod tu, piissime Imperator, debere te dicis, & hoc debere latissimè pertinet.

Quando.

Tu Auguste venerabilis districtus maximo bello, assultantibus tot millibus barbarorum, quibus Danubij ora pratexitur, comitia consulatus mei armatus exeres.

Quomodo.

Cum Gratianus Imperator consulatum Aufonio conferens, soluere se dixisset quod debebat, & adhuc debere quod solueret: hic exclamat Consul Rhetor.

O mentes aureæ dictum bracteatum! *de Bractati dictum.* pectore candidissimo lactei sermonis alimoniam! Quisquamne tam parcus est in ostentatione beneficij: quisquam pondus gratiæ suæ, vim meriti profiteretur alieni? quisquam denique, quod indulget, quasi ab obnoxio deferatur, pretium mauult vocare, quàm donum. Certent huic sententiæ veteres illi, & Homerici oratores subtilis deducta oratione Menelaus, & instar profundæ grandinis ductor Itrachæsius, & melleo delibutus eloquio, iam tertiæ Nestor ætatis.

Vbi?

Consilium meum ad Deum retuli, & quæ *Consilium ad Deum referre.* admodum solutus, cui præsto ad tam grande consilium: an plenius cum Senatu, cum equestri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & prouincijs omnibus deliberafes?

Hæc igitur, & similia adiuncta, quæ variis in diuersis negotijs occurrunt, orationis filo pertexi solent. Postremò, repromissione tota oratio concludi solet, vt;

In referenda autem gratia hoc vobis repromitto, semperque præstabo, mihi neque in consilijs de republ. capiendis diligentiam, neque in periculis à republ. propulsandis animum, neque in sententiam simpliciter referenda fidem, neque in hominum voluntatibus pro republ. lædendis libertatem, nec in perferendo labore industriam, nec in vestris commodis augendis gratam animi beneuolentiam defuturam, &c.

De Salutationibus Principum.

CAPVT XIV.

Vsitatissimæ sunt & hoc tempore orationes,

nes, quas Græci vocant προσφώνημα, quales sunt principum virorum salutationes.

Seneca sua-
soria prima.
Antonij le-
pidum sa-
lum.

Eisdem a veteribus vsurpata testatur illa celebris Atheniensium oratio ad M. Antonij, vel potius adulatione, quæ egregie deprehensa est, & castigata. Nam cum Antonius vellet se liberum partem dici, & hoc nomen status subscribi iuberet, habitu quoque, & comitatu Liberum imitaretur; occurrerunt venienti ei Athenienses cum coniugibus, & liberis, & diouuon salutauerunt. Bene illis cesserat, si nasus Atticus illi subtrahisset, dixerunt despondere ipsos a matrimonio Mineruam suam, & rogauerunt, vt duceret. At Antonius ait ducturum, sed dotis nomine imperare illis mille talenta. Tum ex Græculis quidem ait κῆρυξ ὁ Ζεὺς τὴν μητέρα σου Σεμέλην ἂν προικόν εἶχε. *Domine, Iupiter matrem tuam Semelem sine dote habuit.* Huic quidem impune fuit: sed Atheniensium sponsa, ia mille talentis aestimata sunt.

Athenien-
sium assen-
tatio casti-
gata.

Hoc exemplo discant adulatores, quàm sepe noxium sit, apud Principes vitos, hoc fœdissimæ affectationis genere leuis obgnare. Quod verò ad tractationem προσφώνηματων attinet, antiquum illud Pausanidis præceptum perutile meminisse oportebit, verba esse feligenda esse bysina, addo etiam pauca. Longum esset ire per singula, & eorum ineptias recensere, qui in ea re peccant frequentius: quoties tacenda dicuntur, & dicenda prætermittuntur silentio, quoties ad gratiam conquisita laudes, vanæ, & mendaces obtruduntur, quæ personæ non magis conueniunt quàm Pygmaeo Colossi crepida. Quoties ipsa prolixitas occupatas aures enecat, quæ istas aggressiones magis, quam prælij congressum formidant. Quam obrem sapient, qui omisissis parergis, quod instat nauiter exequantur. Tria autem huius fermè sermonis sunt capita.

Salutatio-
nis partes.

Primum, gratulari solet aduentum, atque omnium de ea re conceptam significare latitiam.

Secundum, rationes istius gratulationis reddit, a meritis consalutati principis, cuius laudes paucis quidem, sed summo delectu cõquisitis sententijs perstringuntur.

Tertium, vouet, & deditat mentes, animos, pectora fortunas, spes, opes, & similia.

Nunc autem, quoniam trita res est omnium penè gentium linguis prolixioribus verbis abstinerebo.

De laude puerorum.

CAPVT XV.

VT prima Solis Orientis crepuscula fidere blandius solent, sic, & in pueris, in quibus vis pulcherrimæ naturæ paulatim effluuit, virtutum tenerritas delectat, & gratam dicendi materiam, si non adeo locupletem suis oratoribus suggerit.

Neque enim mihi Themistius in suo Valentiniano, neque Aristides in Eteoneo, iucundum laudationis campum, aut desiderasse, aut cum obigisset humiliter tractasse iudicandi sunt.

Laudantur fermè pueri ab his capitibus. A paterno, maternoque genere, a similitudine patriarum virtutum, quàm viuam, & spirantem in suæ vitæ pictura expriment, a forma corporis, & educatione. A pietate in Deum, obseruantia in parentes, & præceptores: Ab ingenij acrimonia cum moum festiuitate, sermonisque affabilitate coniuncta: A pudore, innocentia, integritate, castimonias Ab industria, eruditione, & artibus, cæterisq; animi, & corporis ornamentis. Denique a spe rerum maximarum: quæ omnia auctores illi in ijs, quæ de pueris conscripserunt, encomijs suauissime prosequuntur. Et bene quidem Themistius incipit.

Pueri qui-
bus capiti-
bus laudan-
tur.

Ὡπά σοὶ ἀνὰ τῶν πατέρων οὐκ οἶδα *Valentini-
ἄτι σε προσεῖπὼν μᾶλλον τύχοιμι τῷ προ-
τι πueri
σῆκοντι ὅτι ποτερον το μέλλον ἢ τὸ ὄρω ἀδμορ.
laus.*

O puer duorum inuidiosissimorum patrum soliboles, haud satis liquet, quo pacto te pro dignitate compelle, an ex præferti, an etiã ex futuro te appellare debeã. Mox post generis amplitudinem attingit educationem. ἐτι ἔν ἀγκάλαις περιφερόμενος στρατεύεις τῷ πατρί, καὶ συστρατῆ γέεις καὶ τρέφεις σε αὐτὸν ἐν θαλάμοις κατακοιμίζων, αὐδὲ ἡμῶν προβάτων, καὶ μωλῶν ἀλλὰ ἐπὶ πᾶσι τρω, καὶ τοῖς χειπῶτι τοῖς σκυδικοῖς. Iam verò in vltis gestatus adhuc in expeditionem cum patre proficisceris, cum eo exercitum ducis, neque te in thalamis blandè somnium concilians educat, nec adipe, ac medullis ouium, sed ad Istrum, atque in media Scytharum hyeme nutrit.

At verò Aristides, vt suo loco ostendam, priuatas virtutes magis prosequitur, Non

